DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

VOMITV

Vom Brechen.

QVAM

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

ACADEMIÆ ET ORDINIS MEDICORVM SENIORE

ET h. t. DECANO

PRO

GRADV DOCTORALI

LEGITIME IMPETRANDO

Ad d. Mart. Anni MDCCXXXIII.

PVBLICE CONTRA ERVDITORVM DVBIA

DEFENDET

AVTOR

MATTHIAS PHILIPPVS RITTER

SVSATO - WESTPHALVS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ

Typis IOH. CHRIST. HILLIGERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA DE VOMITU.

§. I.

Er Vomitum, græcis ἔμετος dictum intelligo excretionem contentorum ventriculi mobilium per os, a spasmodica ejus contractione dependentem.

§. II.

Initium spasmi a pyloro factum observavit RUDBECKIUS *de Vas. seros. observ. 20.* in cane vivo dissecto systole dein totius ventriculi ad orificium sinistrum continuante.

§. III.

Permultum conferunt ad hunc ventriculi motum depravatum (§. 1. 2.) abdominis musculi, qui contracti premunt partes adjacentes, hæ vero cum subsequentes iterum comprimant, sequitur ut ex hac ad ventriculum usque continuata actione ejusdem motus constrictorius fiat vehementior.

§. IV.

Neque excludendus est motus intestinorum peristalticus perversus, mediante quo non in intestinis solum contenta, præcipue acria ad ventriculum promota, eundem ad constrictionem irritant; sed & ipse motus, imprimis ad œsophagum continuans ad emesin suum confert symbolum.

§. V.

Oriuntur, sicuti ex physiologicis constat, tam ventriculi & abdominis musculorum coarctatio, quam intestinorum motus peristalticus retrogradus (§. 3. 4.) ab influxu spirituum animalium in has partes majori & vitiato 1) vel ventriculi & partium vicinarum 2) vel contentorum culpa proveniente, vel 3) in partibus magis remotis per consensum orto.

§. VI.

Peccat ventriculus ipse 1) orificio ejus sinistro vel ex parte, vel plane clauso; hoc vero casu non vomitus, sed rejectio tantum esculentorum ex æsophago contingit, observante hoc WILLISIO *pharmac. rat. part. 1. Sect. 2. cap. 1. p. 17.* in viro quodam, qui simulac alimentis œsophagum repleverat, eadem per os reddidit

didit, & licet præ fame modo fuerit mortuus, mediante tamen inſtrumento, quo cibi in ventriculum ſunt detruſi, per longum tempus ſervatus eſt vivus 2) Situ ejus mutato, teſte SENNERTO *Inſtit. L. 2. p. 2.* in ſtudioſo quodam cujus diaphragma vulneratum ventriculum ad thoracem retraxit, qui & motibus emeticis mortem intulit 3) pyloro ſcirrho vel aliis excreſcentiis & tumoribus obſtructo, id quod annotavit WILLISIVS *pharmac. rational. part. 1. Sect. 2. Cap. 1. p. 55.* & HENR. MEIBOMIVS *in Diſſ. de Vomitu* pylorum nigricantem & hinc inde arroſum vidit, *parvis inæqualibus protuberantiis hinc inde apparentibus, venis circumcirca lividis, ut cancroſi quid ſubeſſe pateret, appoſitis inſuper pyloro tribus tumoribus ovi columbini magnitudine illum valde coarctantibus.* 4) Si aliis morbis idiopathicis fuerit affectus, ut ulcere, teſtante HILDANO *Cent. 5. obſ. 66. & Miſcell. Nat. curioſ. decur. 1. an. 3. obſ. 94.* Inflammatione, quæ febri ardenti ſæpe juncta in abſceſſum tranſit, & ſic pus inventriculum erumpit. Vid. JOD. LOMMII *Medic. obſ. L. 3. p. 138.* & F. HILDAN. *Cent. 4. obſ. 28.* Herpete, obſervante PANAROL. *pentec. 1. obſ. 43.* in quodam, qui poſt prandium & cœnam quotidie vomitu afflictus atrophia obiit; Steatomate, quod ovi anſerini magnitudinis annotavit CAMERARIVS apud SCHENK. *L. 3. f. 380.*

§. VII.

Partes quoque ventriculo vicinæ (§. 5. n. 1.) diverſimode vitiatæ vomitus cauſſam præbere valent: Sic ab inteſtinis flatibus & fæcibus diſtentis & ventriculum

comprimentibus vomitum obſervavit DODONÆVS *Obſ. Med. 37.*

§. VIII.

A veſicula fellis diſrupta vomitum quotidie vexantem annotat GEORG. BERTINVS apud SCHENK: *L. 3. p. 460.* in nobili quodam ingentem bilis copiam rejiciente. Ab inſertione propaginis cholidochi in ventriculi fundum nihilominus emeſis oriri potet, bilis enim immediate ventriculum ad conſtrictionem ſtimulare & vomitum producere valet bilioſum.

§. IX.

A pancreate indurato vomitum productum & quotidie poſt prandium & cœnam urgentem annotat DOMINIC. PANAROLVS *pentec. 1. obſ. 44.* in vetula cujus pancreas lapideam fere acquiſiverat conſiſtentiam.

§. X.

Ex hepate & liene ſcirrhis undique refertis vomitum cruentum lethalem recenſet JOH. BOHNIVS *in Diſſ. de Vomitu*, ubi in cachectici cadavere diſſecto hæc viſcera plane fere obſtructa & ſanguinis circulum intercipientia obſervat, vaſis ſplenicis, ventriculo & æſophago ſtagnante ſanguine redundantibus, cordis vero ventriculis & vaſis majoribus evacuatis.

§. XI.

In ventriculo contenta (§. 5. n. 2.) excedente quantitate præſentia ad vomitionem conferunt ventriculum ultra euphoriam diſtendendo, quo facto fibræ nimis extenſæ ex vitalitate priſtinum iterum occupant ſtatum & ſic alimenta majori copia ingeſta verſus ar-

ctius

ctius coguntur ſpatium, atque per os rejiciuntur; quod & animadvertimus in iis infantibus, quorum ventriculus pro recipienda decenti lactis quantitate juſto minor reperitur; Lac enim, quod ingerunt, ſubinde ex ore regurgitat.

§. XII.

Inter humores ventriculo inhærentes & eundem irritantes referri poteſt 1) Bilis, quæ copioſe collecta & a quacunque cauſſa ad ventriculum delata ſtimulo ſuo crebriores producit vomitus bilioſos, uti in febribus cholericis, tertianis interdum & iracundia paulo vehementiori obſervare licet 2) Pituita viſcida & acris ductulos glandularum obſtruens & papillas nerveas ſtimulans & lymphæ & ſpirituum animalium affluxum auget; glandulæ vero intumeſcentes extendunt fibras, quarum præternaturalem diſtenſionem ſubſequitur contractio (§. 11.) 3) Sanguis vel copia excedens, vel circulo ſuo aliis in partibus ſufflaminato, ubi ſubſiſtens ſerum blandum dimittit, acredinem inducit & ad ventriculum, ſi debiliora contineat vaſa regurgitat, eademque p. n. diſtendit & ad ſui tranſitum apta reddit, atque hoc modo in ventriculi cavitatem delapſus magna interdum quantitate per vomitum eructatur 4) Humores acidi, pontici, in duodeno cum bile permixti dant vomitus viridefcentes, dentes interdum ſtupefacientes, id quod præſertim hypochondriacis, quartanariis & melancholia affectis ſupervenit.

§. XIII.

De improvide deglutitis & pylorum obſtruentibus tran-

tranſitumque chymi in duodenum cohibentibus varia reperiuntur, ut nuclei, nummi, obſervante hoc KERKRINGIO *Spicileg. anat. Cap. I.* in puella, cujus ventriculi orificium dextrum per improvide deglutitum nummum firmiter fuerat obſtructum, ut non ſolum omnis tranſitus præcluderetur, ſed & eminentiæ nummi acutæ continuo ſtimulo pylorum irritantes vomitus inducerent lethales.

§. XIV.

Venenorum præcipue acriorum, vel aliorum, quæ virtute acri & paulo ſulphurea gaudent, aſſumptorum cauſſa vomitus excitatos ipſa comprobat experientia, inter quæ Arſenicum & Mercurius ſublimatus vomitum atrociſſimis ſæpe doloribus & convulſionibus junctum inferunt & graviſſimam inflammationem, quam gangræna & ſphacelus ipſe ſubſequuntur, producunt.

§. XV.

Nicotianæ decoctum emetica vi gaudere comprobat Hiſtoria DIEMERBROCKII *40. p. 249.* de milite peſte laborante & eodem reſtituto. Ova barbi piſcis & fungos venenatos eadem virtute gaudere referunt TIMÆVS a GVLDENKL. *L. 3. Cap. 7.* & F. HILDAN. *Cent. 4. obſ. 35.* atque SPERLINGIVS *in Diſſ. de Vomitu ſimplici* recenſet vomitum pertinaciter affligentem medicamento rodente concitatum, in miſero quodam, *in quo poſt mortem prope os ventriculi, in ſupr[illegible] exteriori latere foramen nummum æquans fuit repertum.*

§. XVI.

Per nervorum conſenſum (§. 5. n. 3.) vomitus haud-

ra-

raro contingunt ſat pertinaciter affligentes, quales productos obſervamus v. g. ab irritatione faucium digito tantum vel alio irritante inſtrumento inſtituta, quod ventriculo nimium repleto vel ad vomitum modo diſpoſito facilius ſuccedit; a graviori capitis contuſione & profundis vulneribus; a renibus calculo & arenulis obſeſſis MEIBOMIVS in Diſſ. de Vomitu *primo horrendos vomitus inductos obſervavit, quibus deinde ceſſantibus œſophagum ita commotum, ut quaſi exilire ex ore conaretur, & frequenti deglutitione ab ægro ad quietem eſſet deducendus.*

§. XVII.

Conducit ad Vomitum Temperamentum 1) cholericum, ob partium ſalino ſulphurearum abundantiam & acrimoniæ irritantis faciliorem extricationem 2) Pituitoſum, ob ſeri viſciditatem & lentorem quem tardior humorum circulus ſubſequitur, quo præſente particulæ acriores in maſſa ſanguinea retinentur, vaſa capillaria obſtruuntur & excretionem impediunt, 3) Sanguineum propter majorem ſanguinis copiam, quam generat, ad plethoram proclive eſt, ex qua deinde diverſæ obſtructiones regurgitatione una cum ſanguinis ad ventriculum oriuntur, qui impulſu vehementiori præſente διαιρέσεως & vomitus cruenti anſam præbet; 4) Melancholicum, quoniam fovet humores acidos particulis groſſioribus terreſtribus refertos, qui ad circulationem minus apti ſibi obicem ponendo facile acredinem inducunt. (§. 12, n. 1. 2. 3, 4.)

§. XVIII.

Vomitui quidem obnoxius eſt ſexus uterque, præ nobiliori tamen imprimis ſequior; præter enim tene-

riorem & ſenſibiliorem corporis texturam, qua motu eſt facilis, gaudet temperamento maximam partem phlegmatico (§. 10. n. 2.) mediante quo ad varias ſeri ſtaſes etiam pronus, &, licet per menſtruum ſanguinis fluxum permulto ſanguine privetur, ex levi tamen diætæ errore hic retardatur vel plane ceſſat & hoc modo ſanguis abundans varias producere poteſt congeſtiones, quæ, ſi in ventriculi vicinia contingunt, ſanguis ibidem ſubſiſtens fit acris, vaſa extenduntur, ſpirituum animalium influxus fit auctior & ventriculus irritatus ad contractionem redditur aptus. In gravidis etiam, propter humores verſus ventriculum redundantes, frequenter vomitus obſervantur, qui cacochymia præſente ſeroſa frequentiores redduntur.

§. XIX.

Juniores ad vomitum faciliores ſunt quam ſeniores robuſtioribus fibris inſtructi. In ætate infantili & puerili propter ἀδηφαγίαν, dum iibi copioſi prioribus nondum concoctis aſſumuntur, ventriculus non modo nimis dilatatur (§. 11.) & veſicula fellis compreſſa majorem bilis copiam in duodenum effundit; (§. 12. n. 1.) ſed & tota maſſa ſanguinea cruditatibus fit referta, quæ ad ventriculum delatæ vomitus cauſſam multifarie præbere poſſunt.

§. XX.

Si vomitus periodice affligat & ſtatis temporibus redeat, oritur quaſi diſpoſitio & vomendi conſuetudo, quo facto tales homines fiunt ἐυέμετοι, ut ex levi etiam errore vomitu crucientur, & ne alimenta quidem ad ſubſiſtentiam corporis maxime neceſſaria retinere queant,

unde

unde in atrophiam incedunt &, nisi tempestive auxilium afferatur, chronico & lento morbo, viribus plane exhaustis diem obeunt supremum.

§. XXI.

Cum in iis, quibus vitæ genus est sedentarium & lautum, partes acriores salino-sulphureæ & viscidæ per insensibilem transpirationem, non tam facile quam in laboriosis secessum acquirant, massa sanguinis augeatur & lentorem induat, patet (§. 12.) quod illi præ his ad vomitum magis inclinent.

§. XXII.

Hic quoque non prætereunda erit ἰδιοσυγκρασία, qua nonnulli ex oblatione vel etiam tantummodo ex recensione rerum nauseam inducentium vomitum sustineant satis vehementem.

§. XXIII.

Ad vomitum disponit aër nimis calidus calorem & evolutionem particularum acrium promovendo & serum blandum, quod temperiem servare debebat, dissipando; frigidus nimis præsertim si humidus simul sit insensibilem transpirationem nonsolum cohibet, sed & humidum, quod continet, fibras corporis emollit, iisque adhærendo sese insinuat, seri stases & varias congestiones gignit & totam oeconomiam turbat; peregrinis particulis morbiferis repletus pro harum conditione se gerit.

§. YXIV.

Potus nimis spirituosus aërem in sanguinis massa contentum expandit, hinc vasa fiunt turgida, totus sanguinis circulus celerior & spirituum animalium motus

in toto corpore irregularis; (§. 5.) putridus & animalculorum ovulis refertus si sumatur, proportionato accedente calore & temperie hæc animalcula interdum extricantur & ventriculum arrodendo vomitum efficiunt cruentum, annotante FOREST. *Lib. 18. obs. 18.* & RIVER. *Cent. 4. obs. 26.* aquosus nimis copiose & calide usurpatus ventriculi fibras reddit debiliores & per vasa lactea facile transit ad sanguinem eumque primo reddit fluidiorem, deinde vero ob evolutionem particularum salino-sulphurearum calore majore adveniente serum blandum dissipatur, fæces indurantur, alvus fit stricta & fæcibus succedentibus intercluditur via. Cibi *δύσπεπτοι*, viscidi, duriores fumo indurati & flatus generantes digestionem lædunt, cruditates producunt, ventriculum intestina & viscera debilitant, glandulæ obstruuntur, præternaturaliter extenduntur & serum in illis subsistens fit acre (§. 12. n. 2.) Oleosa nimis ingesta fauces nonsolum irritant, (§. 16.) sed & ductulos glandularum ventriculi excretorios obstruendo menstrui secretionem impediunt & liquidi nervei influxum augent.

§. XXV.

Corporis motus irregularis qualis est vorticosus & in non assuetis in navi institutus spirituum animalium motum in toto corpore reddit inordinatum; qui majori copia in ventriculum influentes ejus contractionem & vomitum causantur; vehementior si instituatur motus, sanguinis circuitus fit auctior & ob seri dissipationem humores fiunt acres; deficiens si sit, transspiratio & aliæ excretiones imminuuntur, oritur plethora,

humo-

humorum ſpiſſitudo, viſcerum obſtructio, ſcirrhi & variæ congeſtiones.

§. XXVI.

Somnus nimius producit lentorem, deficiens acrimoniam; hic tranſpirationem auget, ille imminuit, ſerum fit pituitoſum, tartareum, fibræ debiliores, ut ſanguinis & reliquorum humorum impulſui ſufficienter reſiſtere nequeant & omnia de motu deficiente (§. 25.) dicta hic majori gradu adſunt.

§. XXVII.

Graviora animi pathemata exagitantia humores in motum concitant & ſpiritus animales vitioſe commovent. In ira imprimis paulo vehementiori in univerſo corpore quaſi oritur ſpaſmus, extremorum tremor & rigor, & bilis interdum magna copia in duodenum profluit, quæ ſi propellatur in ventriculi cavitatem, acrimonia ſua eundem per nerveam tunicam irritat & ad contractionem ſtimulat.

§. XXVIII.

Contribuunt etiam ad vomitum excretiones ſolennes prohibitæ: Perſpiratio inſenſibilis ſi non rite ſuccedat, ſerum ſuperfluum retinetur, in vaſculis extremis ſubſiſtit, redditur acre, oboritur regurgitatio verſus partes interiores & ventriculum ibique vaſa extenduntur, extenſa vero ſeſe rurſus contrahunt. Per urinam a calculo renibus vel ureteribus infixo vel alia cauſſa ſufflaminatam particulæ craſſiores tartareæ in corpore retentæ, quoniam difficulter per poros cutis tranſeunt, accumulantur, ſtaſin acquirunt & acres redduntur. Ex hæmorrhagia narium ſuppreſſa, lochiis retentis, menſibus

bus obstructis, & hæmorrhoidibus cœcis sanguinis circulus valde turbatur, in partibus debilioribus accumulatur & impulsu continuante viam sibi reddit patulam & ad eruptionem aptam; quodsi hoc modo sanguis in ventriculum prolabatur vomendo rejicitur conf. SCHENCK. *obs. p. 328.* HOCHSTETT. *Dec. 2. Cas. 6.* & MISCELL. NAT. CVR. *Decur. 1. obs. 95.* Hujusmodi vomitum per integros septem annos perdurantem annotat PANAROL. *Sect. 1. obs. 22.* in puella mensium suppressione laborante, quæ statim post cibum assumtum, usque dum menses fuerunt restituti, vomitum est perpessa.

§. XXIX.

Quodsi alvus a fæcibus induratis pertinaciter sit obstipata & neque clysmate, neque aliis illuc pertinentibus remediis ad officium reduci queat, contigit interdum, ut fæces mediante motu peristaltico inverso per superiora sibi exitum quærant & vomitu rejiciantur, id quod confirmat SPERLINGIVS *in Diss. de vomitu simplici, qui vidit ramentum plantæ cum vomitu crebrioribus vomitibus per os ejectum, quod mediante clystere minus exacte colato fuerat injectum.* Non minus talis in intestinis contentorum projectio per os observatur in Ileo, hernia imprimis incarcerata, intestinorum subsidentia & spasmo vehemente, quæ interdum tam arcta deprehenduntur, ut nec stylum, multo minus ordinaria contenta admittere valeant.

§. XXX.

Vermes si in intestinorum canali hæreant, complicati nonsolum eundem obstruunt, sed & chyli nutri-

nutritioni destinati magnam partem consumunt, reliquum excrementis suis conspurcant & acrioribus particulis commixtum dimittunt ad sanguinem, quem successu temporis totum reddunt acrem ; partibus balsamicis blandis destituunt & seminio verminoso ad putredinem disponunt. Quando vero vermes per dulcia potissimum allecti ventriculum subeunt; eum arrodendo immanes cardialgias, convulsiones, continuas vomitiones cum delirio, jactatione corporis utplurimum lethales efficiunt. Quale exemplum non ita pridem in puella 7. annorum vidit D. PRÆSES, ex cujus ore brevi ante mortem tempore grandis magnitudine duorum digitorum vermis ejiciebatur.

§. XXXI.

Vomitus febribus continuis & intermittenti tertianæ supervenientes derivari possunt a bilis partim abundantia (§. 12. n. 1. §. 17. n. 1.) & nimia vasorum biliferorum laxitate, ut mirum interdum videatur, unde tanta bilis copia proveniat ; partim ab acrimonia in toto corpore & cruditatibus in primis viis hærentibus, quæ ventriculum irritando & convellendo, biliosum humorem simul evehunt, annotante *Celeb.* D. PRÆSIDE *in notis ad Poterium Cent. I. cap. 39.* Observatur etiam vomitus in variolis & morbillis, præsertim eo tempore quando secessum ex sanguine faciunt, si miasma ad ventriculum regurgitet ibique irritationem producat.

§. XXXII.

Cum epilepsia, colica acri & tussi vomitus conjunctus itidem dependet ab acrimonia in massa sanguinea hærente, quæ fibras nerveas ventriculi irritando spiri-

ſpirituum animalium influxum auget & contractiones producit ſpaſmodicas.

§. XXXIII.

Haud raro quoque in ſubjectis paſſione hyſterica, ſcorbuto & malo hypochondriaco affectis vomitus per longum temporis intervallum affligentes animadvertuntur; ob pertinaces enim obſtructiones, humorum circulus valde turbatur, ſubſiſtentes fiunt acres viſcidi & acidi, ita, ut vomitus inde dependentes a *Celeb.* D. PRÆSIDE *in annotationibus ad Poterium Cent. 2. cap. 93. inſtar aquæ fortis corroſivi ſæpiuscule deprehenſi ſint, ut etiam limaturam martis in vitriolum verterint.*

§. XXXIV.

Si vomitus cauſſa hæreat in ipſo ventriculo inflammatione, exulceratione, abſceſſu vel ſcirrhis affecto, vel orificio ventriculi a deglutito nummo occluſo & nihil transmittente, vel ſi ventriculus humores depravatos, rodentes contineat, appellatur idiopothicus; ſymptomaticus vero audit, ſi cauſſa in aliis partibus remotioribus membranoſo-nervoſis quærenda eſt, qualem a capitis graviori contuſione aut vulnere, inteſtinorum læſionibus, miſerere mei, dolore iliaco, colico & nephritico, vel in apoplecticis a ſanguine & ſero in cavitate cranii ſtagnante provenientem animadvertimus.

§. XXXV.

Nomen quoque deducit vomitus ab ipſis vomitu rejectis: Sic vomitus dicitur bilioſus, ſi bilis copia in ventriculo & duodeno ſubſiſtens rejiciatur; pituitoſus a mucoſis & viſcidis cruditatibus, & pituita inſtar glutinis ſæpe cohærente denominatur; quodſi vero ſanguis

guis ſtagnans in vaſis brevibus & aliis locis ruat in ventriculum & vomendo projiciatur, vomitus oritur cruentus; ab acidis humoribus producti vomitus, quod quartanariis & hypochondriacis familiare eſt, eodem deſignantur nomine.

§. XXXVI.

Vomitus non minus a colore nomen obtinet & exiſtit niger a ſanguine congrumato projecto; viridis ab acido cum bile permixto & materiam inſtar albuminis ovi albam obſervavit PANAROL. *Pentec. 1. obſ. 22*, quæ in terram projecta temporis ſucceſſu tartarea reddita lateres corroſit.

§. XXXVII.

Criticus vocatur vomitus, quando cauſſa materialis vomitum producens ipſo vomitu eliminatur, qui valde ſalutaris eſt & interdum obſervatur in iracundis & cachecticis cholericis. Ventriculus enim duodenum, vaſa hepatis biliaria, pancreas & inteſtinorum glandulæ crebrioribus & validioribus vomitibus a ſuccis & humoribus vitioſe ibidem collectis expurgantur, qui alias maſſam ſanguineam ingredientes varia inferre poſſent mala, quod vero a foras projectis timendum non eſt.

§. XXXVIII.

Quodſi vomitus per longum temporis ſpatium affligat Chronicus dicitur & per plures ſæpe annos perdurat: Sic F. HILDANVS *Cent. 5. obſ. 63.* vomitum ſemeſtrem; *Cent. 4. obſ. 32.* vomitum triginta annorum refert & *Cel.* D. PRÆSES vomitus per plures annos

conti-

continuos annotavit in herniosis, in quibus ingens intestinorum portio in scrotum fuit prolapsa, quo factum est, ut ingens materiæ quantitas non ex ventriculo solum sed & ex intestinis per superiora projecta fuerit acidi saporis, quæ & naturam ante 3. vel 4. dies ingestorum sapore & odore præ se tulit, quod & confirmat H. AB HEER *obs. 29.* qui observavit in nobili quodam, quod pridianas semper epulas rejecerit rententis recens ingestis.

§. XXXIX.

Periodicus vomitus statis & certis periodis, certa nempe hora, die & anni tempore redit, vel post cibum assumptum statim, vel digestione jam peracta horis pomeridianis quarta & quinta, vel statim post ingressum lecti vel etiam tempore matutino cujus ratio non inepte in depravata ventriculi digestione & cruditatibus inde dependentibus quæritur.

§. XL.

Haud difficulter quidem vomitus ipse, tam ratione materiæ excretæ (§. 35.) quam ratione coloris (§. 36.) cognoscitur; ipso enim visu & ex ægri recensione percipitur. Præcedunt utplurimum nausea atque sputationes frequentiores cum tensis præcordiis inquietudine & anxietatibus; atque inferius labrum interdum tremorem sustinet. Caussæ vero vomitum producentes proximiores cognitu nonnunquam admodum difficiles sunt, cum tamen harum cognitio Medico semper maxime sit necessaria, quoniam incognita caussa raro subsequitur ægri restitutio.

§. XLI.

§. XLI.

A calculo vomitum oriri conjicimus dolore in regione lumbari præsente cum urinæ fluxu imminuto vel plane cessante. Si magna bilis copia per temporis intervalla rejicitur, de nimia vasorum biliferorum laxitate (§. 31.) cogitandum est. Vomitus pituitosi cum dolore circa ventriculum gravativo cruditates in primis viis hærentes indicant. Sanguineus vomitus plethoram, sanguinis excretiones prohibitas (§. 28.) vel visceris cujusdam infarctum (§. 10.) interdum supponit. Chronici vomitus maxime cachecticos notabili viscerum vel partium solidarum vitio laborantes molestant, in quorum cadaveribus dissectis vel ventriculi quædam pars, (§. 6. n. 3.) vel hepar, lien, pancreas (§. 9.) duodenum scirrhosa deprehenduntur PLATERO teste *obs. 32.* qui in homine per mensem ante mortem perpetuo vomente dissecto pylorum perdurum & fere cartilaginosum invenit cum pancreate subjacente duro & scirrhoso. Abdomine flatibus distento junctis borborygmis, faciei pallore & sputatione frequentiori cum narium pruritu, vermium suspicio adest, de quibus præsentibus reddimur certiores, si vomitu interdum & alvo rejiciantur. Læsiones externæ, ut capitis contusiones graviores, & ventriculi vulnera in promptu sunt.

§. XLII.

Si caussa simul vomendo eliminetur & ægri inde levamen sentiant, id quod nonnunquam die critico in febribus vel etiam cruditatibus in ventriculo & duodeno hærentibus contingit, admodum salutare est. Ne-

que vero solum materia vitiosa ex ventriculo solum & partibus ejus proximioribus, sed & observante *Cel.* D. PRÆSIDE ex maxime remotis, ut manibus & pedibus deducitur, ut hac ratione dolores podagrici, chiragrici & erysipelacei pedum ab exhibitis emeticis, non sine noxa retropulsa materia evanuerint. Frequens vomitus quoniam ventriculum debilitat & vires totius corporis inde franguntur, semper timorem incutit.

§. XLIII.

In hypochondriacis & hystericis vomitus quidem proxime instans vitæ periculum non portendit, & nisi nimis urgeat per tempus aliquot perferri potest: quoniam vero viscera in abdomine contenta per constrictionem musculorum abdominis valde comprimuntur, (§. 3.) & humores in motum vehementiorem concitantur, horum obstructio, nisi tam levis sit, ut ab irruentibus humoribus reserari possit, augetur, & sic malum capit incrementum, quod eo magis pertimescendum, si hæmorrhagiæ quædam sint suppressæ; quo facto haud difficulter vomitus subsequi potest cruentus.

§. XLIV.

Certe non minus malum denotant graviores & frequentiores gravidarum vomitiones; præter enim mala (§. 43.) dicta, vasa in abdomine contenta vomendo nonsolum comprimuntur, sed etiam a fœtu in utero majus spatium occupante permulta vascula arctiora redduntur, & a fluidis contentis distenduntur, quæ accedente

cedente vomitu paulo frequentiore & vehementi interdum dilacerantur & abortus præbent caussam.

§. XLV.

Vomitus nigri, quoniam a sanguine dependent coagulato & corrupto mali ominis sunt, & eo pejores materia excreta malo odore prædita: atque observante LOMMIO *obs. Medicin, L. 2. p. 173.* febribus acutis supervenientes animi deliquium & subitaneam perniciem inferunt, sanguis enim male olens putredinem designat, quæ cum massa sanguinis facile miscetur, eamque totam destruit & ad putrescentiam disponit.

§. XLVI.

Cruenti vero vomitus non semper deprehenduntur pernitiosi, sed interdum plethoram solvunt & hisce mediantibus sanguis versus ventriculum redundans foras projicitur, quod affirmat in prægnante SALMUTH. *Cent. 2. obs. 54.* ex imminentibus mensibus RHODIUS *Cent. 2. obs. 64.* & ex suppressione mensium HOECHSTETTER *Dec. 2. Cas. 6.* Sanguine enim abundante evacuato reliquus liberiorem circulum absolvit & functiones suas decenter peragere potest.

§. XLVII.

Transit etiam aliquando vomitus, si per tempus aliquot affligat & sero viscido corpus abundet, in παράλυσιν, quam a vomitu simplici & diuturniori & singulis diebus redeunte in dextro brachio observavit SPERLING. *in Diss. de vomitu simpl.* quod & LOMMIUS *l. c.* confirmat.

§. XLVIII.

Neque desunt exempla ventriculum a vomitu esse dilaceratum, id quod annotavit FRANCISC. SANCHEZ in *Lib. observationum in prax. p. 376:* exemplo fabri acicularii, qui vomendo velut corporis rumpentis crepitum in ventriculo sensit, qui etiam in mortuo dissecto *quatuor digitorum latitudine ab inferiori orificio abruptus observatus est, interiori tantum tunica, pollicis amplitudine.*

§. XLIX.

Curationem quod attinet, ea peropportune malo urgente absolvi poterit (1) motus spasmodico-convulsivos in ventriculo & partibus per consensum affectis leniendo & sistendo (2) Caussas foventes, quantum fieri potest, removendo.

§. L.

Primæ indicationi satis fit per antispasmodica & sedativa temperatiora, quo spectant (1) ex opio parata, ut Extract. & Essent. ejus. Massa Pil. de cynoglos. de Styrac. Laudan. liquid. Sydenham. Electuar. diascord. Fracast. requies Nicol. Philom. Rom. Theriac. cœlest. & Androm. Extract & Essent. theriac. refracta dosi adhibita (2) Absorbentia qualia sunt lapid. cancror. lap. bezoard. orient. & occident. cornu cervi ust. & philosophice præparatum, corall. alb. & rubra, dens apri, hypopot. chelæ cancr. test. ovor. (3) Crocata & cinnabarina, ut ess. croc. cinnab. antimonii, nativa & factitia. (4) Aromata principio terreo & sulphureo prædita

dita & balſamica, ut Nux moſchat. nacis, cinamom. cardamom. coſtus verus, caryophyll. anthophyll. cort. citr. & aurant. & ex his parata olea & eſſentiæ. Rad. calam. aromat. zedoar. galang. Hb. abſinth. majoran. ror. mar. meliſſ. menthæ, quæ cum oleo & aqua, tam ſpirituoſa, quam ſimplici pro ſpecifico habetur. (5) Aquæ ſpirituoſæ cum vino paratæ ex floribus & nucleis ſulphure anodyno & mitigante præditis, ut aqua Fl. til. lil. convall. chamomill. ſambuc. meliſſ. nucl. ceraſ. perſicor. & ex his paratæ potiones & emulſiones cum ſeminibus 4. frigidis majoribus papav. pœon. & amygd. dulcibus, quæ ſpicula ſalina irritantia involvunt & eorum actionem impediunt. (6) Præ ceteris (n. 1-5) dictis in enormibus vomitibus ſiſtendis ſeſe commendat Liquor anodynus mineralis D. PRÆSIDIS, qui vel ſolus, vel cum balſ. vitæ ejusdem & aliquot guttulis olei puri menthæ vel macis uſurpatus cito & egregie conducit. Spiritus quoque vitrioli & nitri dulcis rite præparati inſignem operam conferunt & particulas ſulphureas a quibus, utplurimum vomitus dependet, corrigunt.

§. LI.

Externe non ſine fructu adhibentur (1) Linimenta & Unguenta ex balſamo peruv. oleo nuciſtæ, macis, menth. abſinth. aniſ. de cedro anth. paregorico Wedelii. (2) Epithemata ex ſpiritu matricali theriacali, aqua regin. hungar. eſſentia croci & ſimilibus. (3) Cataplaſmata ex fermento panifico, aceto deſtillato acerrimo, ſpiritu vini, theriaca Androm. balſ. peruviano,

no, addito pulvere caryophill. nuciſtæ, maſtich. cardamom. cinamom. & aliis aromatibus cum guttulis aliquot olei menthæ, quæ linteo involuta toti regioni epigaſtricæ cum decenti calore applicata non parum levaminis afferunt. Poſſunt & (4) unguentis & epithematibus ſuper imponi Sacculi ex Rad. galang. carlin. irid. florent. pœon. calam. aromat. Hb. origan. ſerpill. chamomill. chamædr. menth. Fl. anthos, lavendul. Sem. carvi Bacc. junip. laur. Hæc oleoſa volatilia demulcent & fibrarum robur conſervant. (5) Emplaſtrum de cruſta panis malaxatum cum balſamo peruviano addita pauca quantitate olei menthæ, macis, nuciſtæ vel alius deſtillati.

§. LII.

Ad alteram indicationem (§. 49. n. 2.) abſolvendam requiritur plenaria cauſarum cognitio, quas medicus probe inquirat neceſſe eſt, ut eo melius per commoda remedia malum vel plenarie tollat, vel, ſi hoc impoſſibile ſit, mitigare tantum annitatur: Sic plenariam curationem reſpuunt tumores indurati ſcirrhoſi in ventriculo, (§. 6.) pancreate (§. 9.) hepate ac liene (§. 10.) reperiundi. Quamobrem hujusmodi ægri tantum ſunt ſublevandi & mali incrementum impediendum, partes pituitoſas, tartareas & acidas corrigendo per aperientia, diluentia thermas & acidulas atque abſorbentia (§. 50. n. 2.) recenſita. Situs ventriculi mutatus, herpes & ſteatoma (§. 6.) atque veſicula fellea diſrupta (§. 8.) quia cognoſci nequeunt, curationem non admittunt.

§. LIII.

§. LIII.

Ventriculi inflammationi utplurimum febri junctæ succurrendum (1) plethora urgente, venæsectione (2) στάσιν sanguinis expediendo per diaphoretica media & fixiora, Tincturas bezoardicas variorum, Essentiam alexipharmacam Stahl. mixturam simpl. spiritum nitri dulc. antimonium diaphoret. lapid. cancror. nitrum depurat. cinnabarin. cum pauxillo camphoræ. Externe applicando pulverem erysipelatodes vel Epithema ex spiritu matricali, aqua anhaltina & aliis. Quodsi vero suppuratio (§. 6.) subsequatur & pus per vomitum rejiciatur, ulcus blandis balsamicis abstergendum est.

§. LIV.

Flatus & fæces (§. 7.) si vomitus caussam præbeant, proderunt Carminativa, viscidum resolventia & incidentia, qualia sunt Essentia carminativa Wedelii, pimpinell. cort. citr. & aurant. Tinctur. antimonii tartarisata; Rad. ari, tartarus vitriolatus, nitrosa, non omissis clysteribus emollientibus & resolventibus ex Rad. malv. alth. lilior. alb. Hb. 5. emollientibus chamomill. hyosc. Fl. melilot. verbasc. Sem. fœn. gr. lini addendo colaturæ olea emollientia & pro stimulo sal quoddam medium, quibus mediantibus fæces induratæ emolliuntur & versus inferiora deducuntur.

§. LV.

Quodsi a nimiis ingestis (§. 10.) & viscido abun-

dante (§. 12. n. 2.) in primis viis hærente & inde dependente prava digestione oriatur, convenit interdum lene emeticum propinare & vomitum vomitu curare, ut materia peccans breviori ejiciatur via, usurpando postea pituitam viscidam & cruditates adhuc remanentes incidentia (§. 14.) allegata atque Elixir. viscerale DNI. PRÆSIDIS, quod commode ad digestionem promovendam & ventriculum roborandum circa meridiem in usum vocatur.

§. LVI.

Vomitus biliosus (§. 12. n. 1.) vel qui iram subsequitur (§. 27.) exposcit acida temperata, ut spirit. nitri & vitriol. dulc. liquor. anodyn. mineral. DN. PRÆSIDIS, absorbentia & temperantia: Sin vero laxitas vasorum biliferorum (§. 31.) in culpa sit, conducunt medicamenta roborantia, ex quibus eminent Cortex chin. chacarill. & ex his paratæ Essentiæ & Extracta, Essent. gent. rubr. Tincturæ martiales, cum aliis permixta.

§. LVII.

Humores acidi [§ 12. n. 4.] & viscidi hypochondriacis familiares (§. 33. & 17. n. 4.) corriguntur (1) per Salia alcal. fixa, & Extracta amara, ut absinth. C. B. cent. min. fumar. (2) Per Salia med. arcan. tartari, arcan. dupl. tart. vitriolat. Crem. & crystall. tartari. (3) Diluendo & resolvendo per Thermas & acidulas atque decocta & infusa aperientia ex Rad. tri-

fol.

fol. fibr. cichor. helen. pimpinell. vincetrox. Hb. hepat. nob. ſcord. ſcolopendr. C. B. chamædr. chamæpyt. Flor. chamomill. Summ. cent. minor. fumar. abſinth. (4) Per aromatica & abſorbentia [§. 50. n. 2. & 4.) deſignata. Per hæc enim acidum in primis viis hærens convertitur in ſal medium. (5) alvum leniter per ἐπίκρασιν laxando cum infuſis laxantibus ex Rhabarb. Fol. Senn. Pil. balſam. Becher. tartareis Wed. & ad horum exemplum paratis ſimilibus.

§. LVIII.

Crüentus vomitus ſiſtitur ſanguine abundante præſente per Venæſectionem, qua peracta diſtenſio vaſorum imminuitur & ſanguinis circulus liberior peragi poteſt: ab acri vero & rarefaciente ſanguine dependens corrigitur (1) per abſorbentia [50. n. 2.] (2) Sulphurea Cinnabarina, anodyna (§. 50. n. 1.) (3) Nitroſa. (4) Si hiſce cedere nolit, vel urgente neceſſitate addenda ſunt leniter adſtringentia, ut Tincturæ martiales, pulv. ſtypt. Heurn. Wedel. Sang. dracon. Rad. Biſtort. Tormentillæ, quæ refracta doſi reliquis addita inſignem præſtant opem, fibras roborant atque tonum deperditum reſtituunt, continuando extra paroxyſmum cum iis, quæ nimiam acrimoniam ulterius corrigunt & eliminant, ut ſunt blanda aperientia, diluentia, & mitiora evacuantia ex rhabarbaro, quod & roborante virtute gaudet, parata, cum quibus poſito intervallo repetitio inſtitui poteſt.

§. LIX.

Quodsi de nummo pylorum obstruente (§. 13.) præsumptio sit, non incongruum fore existimo, tantam aquæ copiam assumere, ut ventriculus inde distendatur, quo facto fieri potest, ut in ejus cavitatem iterum dilabatur. Ab Hernia (§. 29.) si dependeant vomitus, non nisi hæc restituta, & intestina in ordinatum situm sint redacta, remittit, quod per emollientia & alia huc spectantia remedia peragatur necesse est. Tussis ferina, convulsiva (§. 32.) si in culpa sit, sedantia (§. 50.) usui esse possunt. Vomitus in febrium paroxysmis (§. 31.) ut symptoma affligens cohibetur per aquas destillatas cum succo limonum vel citri & sale alcal. ita permixtas, ut sapor acidulus emineat.

§. LX.

Assumpta venena (§. 14.) imprimis acria optime corriguntur & eliminantur per pinguia copiose assumpta ut oleum olivar. lac cum multo cremore impraegnatum, aquam cum butyro non salito largiter saturatam & similia, quæ (1) salium rodentium spicula obducunt, involvunt, eorum actionem impediunt, ventriculum defendunt, atque jam erosum demulcent. (2) quia larga quantitate assumuntur (§. 11.) & fauces tanquam oleosa irritant, ipsis cum venenis vomitu rejiciuntur.

§. LXI.

§. LXI.

Primis geſtationis menſibus in gravidis vomitus ob humores verſus ventriculum congeſtos oriri ſolent, qui ſanguine abundante ex menſibus retentis peccante per Venæſectionem in pede inſtitutam opportune cohibentur, externe regioni epigaſtricæ roborantia (§. 51.) applicando: Sin vero cachexia latitet ſeroſa, incidentia, digeſtiva & aromatica cum decenti regimine propinata in uſum cedere poſſunt.

§. LXII.

Vomitus a vermibus in ventriculo & inteſtinorum canali hærentibus (§. 24. & 30.) producti curantur (1) quoniam illi inſignem habent tranſpirationem, præmiſſo purgante cum Mercurio dulci, eam per oleoſa aſſumpta impediendo; ab his vermes obducti, partes quibus gaudent, acres difficulter dimittunt, quæ vero retentæ ipſorum fibras deſtruunt (2) per reſolventia, aquam graminis, tanaceti cum Mercurio vivo decoctam, extracta amara (§. 57. n. 1.) cum dulcibus permixta ut vermes eo citius aggrediantur, quibus (3) haud inepte clyſteres ex lacte ſolo ſubjunguntur, ut verſus inferiora determinentur & per alvum excernantur.

§. LXIII.

Quod ad Diætam attinet, hanc ex caussis non naturalibus (§. 23-- 28.) adductis benevolo Lectori eruendam relinquo.

FINIS.

CLARISSIMO
CANDIDATO
PRÆSES.

R*Equiris a me*, CLARISSIME CANDIDATE, *litteras commendatitias: Plura equidem possem de insigni Tuo discendi ardore, de innocuis moribus, de candido animo dicere, sed satis sit, ut id unicum confitear, Te genuinum esse hujus Dissertationis Autorem: quo ipso non levi brachio Te salutaris artis nostræ præcepta attigisse satis luculenter commonstras, utpote non quidem magno verborum apparatu, quo non morbi vincuntur, sed rerum copia & magno observationum numero & solidis argumentis ac rationibus ita Thema tractandum perfecisti, ut nihil, quod ad usum & experientiam, vel quod ad saniorem theoriam pertinet, possit desiderari. Itaque Ego, cum Tuum ingenium probe perspectum habeam, quod non*

ad

ad inanes & infructuosas speculationes, sed ad res pensitandas aptum natumque sit, non possum, quin multa præclara miseris ægrotantibus profutura a Tua eruditione medica publico promittam. Nihil insuper restat, præterquam id, ut Tibi de egregiis profectibus & de honoribus propediem conferendis ex animo gratuler. Sicuti vero omnis doctrina, omnis scientia, divina gratia & benedictione destituta, sterilis & parum frugifera est: ita hanc ipsam omnibus Tuis laboribus & artis exercitiis futuris apprecor plenissimam; hanc si comitem habebis, nullam fortunam, nullam hominum malevolentiam respicere debes, sed & citra fortunam & cum aliorum invidia recte facies. Vale & res Tuas prospere & feliciter age. Dabam e Museo d. 7. Martii 1733.

